

سرمقاله

مصرف کننده یا تولید کننده‌ی دانش، کدام یک؟

محمد علی شامانی

هزاره‌ی سوم، هزاره‌ی پرسش‌های نو در عرصه‌های گوناگون است؛ هزاره‌ای که با خود هزاران تغییر را پدید آورده است. یکی از جدی‌ترین تغییرات در سطح جهان، تجدیدنظر در حوزه‌ی «تولید دانش» است. این تغییر ما را با چالش اساسی در عرصه‌ی تعلیم و تربیت روبه‌رو می‌کند. تبیین مسأله‌ی بسیار مهم «مدیریت دانش»، نقش کلیدی و راهبردی در توسعه‌ی آموزش و پرورش دارد؛ ضرورتی که ما را به مطالعه و پژوهشی جدی دعوت می‌کند. در فصل انبوه اطلاعات، مدیریت دانش امری بسیار حساس و کلیدی است. بی‌توجهی به آن ما را در انبوه اطلاعات غرق خواهد کرد و فرصت‌های گرانبهایی را از ما، به واسطه‌ی «پرسه‌زدن» در بزرگراه‌های اطلاعات تولید شده، خواهد دزدید.

امروز باید فرزندانمان را برای استفاده از دانش، توانا کنیم. توانایی استفاده از دانش نیاز به یک برنامه‌ی دقیق و جدی دارد؛ برنامه‌ای که در دل خود خلاق، زنده و پویا باشد تا بتواند در مقابل این چالش، فرصت‌های تازه را معرفی کند. شناسایی راهکاری مناسب برای انتقال از شرایط موجود و ورود به چرخه‌ی این مدیریت، مستلزم یک تغییر رویکرد اساسی است؛ تغییری که باید وضعیت ما را از «مصرف کننده» به «تولید کننده»‌ی دانش تغییر دهد. این تغییر باید در ساختار و عناصر درونی برنامه‌ی درسی و مهم‌ترین بخش آن، یعنی کتاب آموزشی صورت گیرد.

بی‌تردید با تولید کتاب به شیوه‌ی سنتی، همواره در نقش «مصرف کننده» باقی خواهیم ماند. ماندن در موقعیت مصرف کننده ما را با شرایطی دشوار و شکننده در جهان کنونی روبه‌رو خواهد کرد. برای ماندن در جغرافیای دانایی، باید جوانانی تولید کننده‌ی دانش داشته باشیم تا بتوانیم با دستیابی به دانش، مقتدرانه در جهان اعلام حضور کنیم.

ورود به بازار دانش نیازمند درک دقیق این شرایط است. به این منظور باید زیرساخت‌های تولید دانش و شیوه‌های انتقال آن را دقیقاً بررسی کنیم. و البته سهم جدی کتاب‌های آموزشی را هرگز از نظر نباید دور داشت.